

1. UVOD

Savremeni fudbal je dostigao visok stepen razvoja (tehničko-taktičkih, fizičko-funkcionalnih, pedagoško-psiholoških) u kojem se prepliću elementi igre i rada, elementi programiranosti i slobode, procesi šabloniziranja i kreativnosti, elementi industrijskog i umjetničkog kao i sloboda i rigorozna odgovornost.

U osnovi svih elemenata nalaze se dva suštinska procesa veoma složena:

- automatizacija i
- improvizacija

Ova dva procesa imaju svoje faze i zakonitosti, svoju sadržinu i obilježja koja su se mjenjala sa razvojem fudbala. Početak ovog procesa, kada je fudbal i nastajao, karakteriše se improvizacijom, da bi se postepeno kroz različite taktičke zadatke uvodila automatizacija i došlo do savremenog fudbala u kome se na najvišem nivou kombinuju i dopunjuju automatizacija i svjesna stvaralačka improvizacija.

Svaka etapa u razvoju fudbala, naročito na taktičkom planu, postavljala je nove zadatke kako igračima tako i trenerskoj struci. Pored toga javio se i niz novih zahtjeva koji su oduvijek na određen način odražavali nove potrebe najrazvijenijeg sporta kao što su: potrebni morfološki kvaliteti za velike napore, optimalne psihičke funkcije, predispozicije za univerzalnost, brzinski kvalitet itd.

U istorijskom razvoju fudbala u pogledu taktičkih rješenja razvili su se pojedini sistemi koji su tražili igrače posebnog tipa, sa specifičnim karakteristikama, kao i posebne tehničko-taktičke sposobnosti i metodologiju rada. Oni su nadalje dovodili uvijek i do novih zahtjeva i rješenja u selekciji fudbalera a zatim i u fazama formiranja fudbalera kao što su: obuka, usavršavanje, priprema za takmičenje i samo takmičenje.

U savremenim uslovima fudbal kao najrazvijeniji sport ima i najsloženiju metodologiju rada sa najdužim procesom stvaranja fudbalera koji traje oko

10 godina. Pored toga fudbal je jedini sport koji se igra nogom koja je biološki i motorički na daleko nižem nivou evolutivnog razvoja od ruku koja je dominantna u svim sportovima.

Fudbal je počeo da se igra prije nešto više od sto godina u Engleskoj. Od tada se stalno razvija, mjenja i usavršava. Za ovaj period vezan je nastanak sistema fudbalske igre. Najpoznatiji sistemi koji su nastali u tom periodu su: sistem „T“, sistem „šest igrača u navali“, sistem „pet igrača u istoj liniji“, sistem „W-W“, sistem „W-M“, sistem „četiri beka“ i sistem „brava“.

Uporedo sa mjenjanjem navedenih sistema mjenjala se i usavršavala igra centarhalfa. Pojam i uloga centarhalfa prvi put se pojavljuje u sistemu pet igrača u istoj liniji. Taj sistem predstavlja centarhalfa ispred bekova, a između halfova. Centarhalf je morao da posjeduje dobru tehniku i taktiku, kao i izuzetnu fizičku pripremu, jer je morao učestvovati i u odbrani i u napadu.

Vremenom centarhalf dobija zadatak da striktno pokriva protivničkog igrača, zatim postaje slobodan igrač (gdje se svi igrači nalaze ispred njega) da bi u današnjem načinu igranja učestvovao i u odbrani i u napadu, markiranju igrača, obezbeđivao prostornu igru, organizovao igru i direktne ugrožavao gol protivnika.

Centarhalf (korektor) postaje vrlo značajno mjesto u timu, tako da podleže posebnom izboru. Pored posebnih zahtjeva u selekciji, centarhalf se podvrgava posebnim vježbama na treninzima, jer zauzima vrlo odgovorno mesto u timu. Te vježbe se sastoje iz opštih vježbi kojima se podvrgavaju svi igrači (vježbe sa loptom i bez nje), i posebnih vježbi kojima se izlaže centarhalf za usavršavanje svoje igre (rad sa centralnim bekovima, rad s spoljnim bekovima uključujući golmana).

Ovaj završni rad predstavlja pokušaj osvjetljavanja uloge i zadataka centarhalfa u različitim sistemima, kao i prikaza nekih vježbi za usavršavanja osnovnih zadataka centarhalfa u sistemu „četiri beka“, kako i u fazi odbrane tako i u fazi napada. Zadatak postavljen od mentora rada, bio je u razmatranju tri sistema: „W-W“, „W-M“ i „četiri beka“.